

РІШЕННЯ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ ПРО ПРИСУДЖЕННЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Спеціалізована вчена рада ДФ 35.051.154 Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів, ухвалила рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» на підставі прилюдного захисту дисертації «Провадження за зверненням податкових органів в адміністративному судочинстві» за спеціальністю 081 «Право» 09 лютого 2024 року.

Гінда Оксана Миколаївна, 18.05.1971 року народження, громадянка України, освіта повна вища. У 1996 році закінчила Львівський державний університет імені Івана Франка, отримала повну вищу освіту за спеціальністю «Правознавство» та присвоєно кваліфікацію спеціаліста «Юрист». У вересні 2020 року поступила на навчання в аспірантуру кафедри адміністративного та фінансового права Львівського національного університету імені Івана Франка (заочна форма навчання).

З 2 жовтня 2018 року і дотепер працює на посаді судді Восьмого апеляційного адміністративного суду, а з вересня 2022 року і дотепер – асистенткою кафедри адміністративного та фінансового права Львівського національного університету імені Івана Франка (за сумісництвом).

Дисертацію виконано на кафедрі адміністративного та фінансового права Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: **Решота Володимир Володимирович**, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного та фінансового права Львівського національного університету імені Івана Франка, м. Львів.

Здобувачка має 11 наукових публікацій за темою дисертації, з яких 4 наукові статті опубліковані у наукових фахових виданнях України, з них 1 стаття у періодичному науковому виданні інших держав, 0 монографій:

1. Гінда О. М. Особливості нормативно-правового регулювання строків в адміністративному судочинстві. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2018. № 53. Т. 2. С. 28–31. URL: <https://visnyk-jurisuzhnu.com/wp-content/uploads/2020/12/No.53-2.pdf>.

2. Гінда О. М. Передумови та умови відкриття провадження за зверненням податкових органів. Науково-практичний журнал «Адміністративне право і процес». 2022. № 3 (38). С. 46–58. URL: <https://applaw.net/index.php/journal/article/view/763/669>.

3. Гінда О. М. Встановлення обмеження виїзду за межі України посадовим особам юридичних осіб, у яких наявний податковий борг. Вісник Львівського університету. Серія юридична. 2022. № 75. С. 73–82. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/law/article/view/11681/12008>.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці:

1. Кобилецький Микола Мар'янович, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри адміністративного та фінансового права Львівського національного університету імені Івана Франка МОН України, без зауважень.

2. Кучерявенко Микола Петрович, доктор юридичних наук, академік Національної академії правових наук України, професор, перший проректор Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого МОН України, надав позитивний відгук із зауваженнями:

1. З приводу визначення провадження за ст. 283 Кодексу адміністративного судочинства України, як окремого процесуального інституту. Дисертантка неодноразово у своїй роботі визначає провадження за заявою податкового органу як окремий «правовий інститут». В теорії права під інститутом права прийнято розуміти систему відносно відокремлених від інших і пов'язаних між собою правових норм, які регулюють певну групу (вид) однорідних суспільних відносин. На наше переконання, для того щоб певне нормативне утворення могло трактуватися як окремий «правовий інститут», то воно повинно відповідати як певним якісним, так і кількісним показникам. Відповідно, можливість класифікації однієї процесуальної статті як окремого інституту права є доволі дискусійним. Отже, хотілося б почути більше аргументів авторки з приводу виокремлення приписів статті 283 Кодексу адміністративного судочинства України в окремий інститут адміністративного судочинства. Зокрема, було б доцільним аргументувати позицію з приводу достатності кількісної складової в аспекті визначення відповідних положень як самостійного процесуального інституту права.

2. Щодо поняття «процесуальна заінтересованість». Дисертантка неодноразово застосовує у своїй роботі поняття «процесуальна заінтересованість». При цьому не розкриває сутність даної категорії, не аргументує її застосування та не пояснює характеризуючі ознаки. Мова йде, зокрема, про застосування відповідної категорії у наступному реченні: «Відмінністю в процесуальній заінтересованості податкових органів у непозовному та позовному провадженні є оперативність розгляду адміністративної справи». Вживання таких специфічних, доктринально обумовлених конструкцій потребує додаткової аргументації з боку авторки. Фактично, про змістовне наповнення застосовуваного поняття ми можемо тільки здогадуватися із положень, в яких воно фігурує. Однак, в такому випадку, страждатиме концептуалізація даного поняття. Навряд воно стосується виключно інтересів владного суб'єкта податкових відносин. Таким чином, було б доцільним з боку дисертантки розкрити зміст дефініції «процесуальна заінтересованість», окреслити іманентні риси відповідного поняття, визначити системним чином в чому полягає та де отримує свій вияв процесуальна заінтересо-

ваність як владного суб'єкта, так і правозобов'язаного учасника податкових відносин тощо.

3. З приводу виокремлення окремого судового провадження відмінного від позовного як недоліку процесуально-правового регулювання. У своїй роботі, зокрема, на сторінці 217 дисертації зазначається наступне: «Недоліки правового регулювання судових справ відкритих за заявою податкових органів стосуються наступних питань: 1) виокремлення окремого виду судового провадження відмінного від позовного...». Тобто, із вище зазначеної позиції вбачається, що авторка розглядає виокремлення окремого виду судових проваджень (безспірних проваджень) радше як негативне явище адміністративного судочинства. В той же самий час, на с. 218 роботи відмічається наступне: «Досліджено, що провадження, яке відкрито за заявою податкових органів в адміністративному суді, слід відносити до окремого виду адміністративного судочинства – непозовного, оскільки таке провадження стосується окремої, виділеної сфери суспільних відносин (ч. 1 ст. 283 КАС України) ...». Отже, ці позиції є певною мірою контраверсійними, адже суперечать одна одній. З одного боку дисертантка визначає виокремлення окремої категорії проваджень як негативне явище, тоді як в іншому випадку – наполягає на необхідності такого виокремлення. Це обумовлює необхідність прояснення позиції авторки із відповідного питання.

4. З приводу медіації/примирення у податковому правозастосуванні загалом та у процедурах вирішення податкових спорів зокрема. На сторінці 219 дисертації зазначається наступне: «Інститути примирення та медіації не можуть бути застосовані у провадженні відкритому за заявою податкового органу, яка подана в порядку визначеному ст. 283 КАС України». Так, нам відомо про положення ч. 5 ст. 47 КАС України, де зазначається наступне: «Сторони можуть досягнути примирення, у тому числі шляхом медіації, на будь-якій стадії судового процесу, що є підставою для закриття провадження в адміністративній справі». В той же самий час, цікава позиція дисертантки з приводу допустимості та й взагалі обґрунтованості застосування медіації при вирішенні податкових спорів. Як контролюючий орган, інтерес якого безумовно полягатиме у досягненні фіскальних цілей, може відмовитися від донарахувань здійснених по відношенню до платника податків чи погодити їх зменшення? Контролюючий орган, який при вирішенні податкового спору йде на реалізацію медіаційних процедур, може керуватися одним із наступних факторів: а) аргументація прийнятих ним рішень є слабкою та/або не відповідає положенням чинного законодавства, а відповідно і донарахування/штрафні санкції є безпідставними; або б) контролюючий орган має потенційну або дійсну корупційну зацікавленість у тому, щоб піти на поступки платнику податків. Якщо резюмувати нашу позицію – контролюючий орган не може поступитися в рамках вирішення податкового спору публічним інтересом держави.

5. З приводу контраверсійності позицій автора. Мова йде про наступні положення (с. 221 дисертації): ««Спир про право», як умова відкриття провадження за зверненням податкових органів, значно обмежує можливості застосування ст. 283 КАС України та не вирішує проблеми з штучно створеними спорами про оскарження обставин, які є підставою для звернення податкового органу із заявою до суду. Не усі випадки звернення платника податків до суду із позовом для оскарження обставин, які є підставою для звернення податкового органу із заявою до суду в порядку ст. 283 КАС України, здійснюються лише з метою затягнення настання негативних наслідків для платника податків, у них може існувати реальний «спир про право. Вважаємо, доцільно виключити із переліку умов відкриття провадження за зверненням податкових органів та підстав для відмови у відкритті провадження такої підстави як наявність «спору про право». З вище зазначеного не до кінця залишається зрозумілою позиція авторки: обґрунтованим чи ні є подальше застосування категорії «спору про право»? З одного боку, авторка говорить, що ультимативність спору про право в контексті застосування положень ст. 283 Кодексу адміністративного судочинства України часто призводить до зловживань платником податків з метою уникнення негативних наслідків. Тоді як з іншого боку, дисертантка говорить, що далеко не в усіх випадках заяви платника податків про наявність спору про право є безпідставними. І при цьому, авторкою резюмується, що категорію «спир про право» таки доцільно прибрати з положень ст. 283 Кодексу адміністративного судочинства України. Можливо, все ж таки, не слід так однозначно стверджувати про необхідність виключення положення щодо «спору про право», так як зловживання можливі не тільки з боку платника податків, але й із боку контролюючого органу? Як приклад можна навести ситуації із накладенням адміністративного арешту на рахунки платника податків, яким передували незаконні призначення перевірок платника податків. В той же час, висловленні зауваження не зменшують значущості зроблених автором висновків. Вищевикладені дискусійні положення не впливають на загальний позитивний рівень рецензованої роботи, не піддають сумніву основні наукові результати, отримані дисертантом, натомість можуть бути предметом обговорення на захисті дисертації у разовій спеціалізованій вченій раді.

3. Бліхар Марія Миронівна, докторка юридичних наук, професорка, завідувачка кафедри адміністративного та інформаційного права Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська Політехніка» МОН України, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Розділ 3.1 дисертації (с. 172-200) присвячено дослідженню іноземного досвіду розгляду податкових справ адміністративними судами. Дисертанткою у межах цього розділу обрано наступні держави: Французьку Республіку, Федеративну Республіку Німеччини, Республіку Польща, Естонську Республіку, Литовську Республіку та

Латвійську Республіку. Звідси виникає питання: чому вибір впав саме на ці країни, чи достатньо повно вони репрезентують іноземний досвід розгляду податкових справ адміністративними судами. Оскільки предметом дослідження виступають лише країни ЄС видається, що більш вдалою назвою цього підрозділу була б «Європейський досвід з розгляду та вирішення податкових спорів адміністративними судами» або ж «Досвід держав Європейського Союзу з розгляду та вирішення податкових спорів адміністративними судами». На нашу думку, це точніше дозволило б відобразити коло тих країн, які обрані дисертанткою для дослідження.

2. Досить часто відповідачі (у цьому випадку – платники податків) відмовляються отримати судову повістку чи копії заяви з додатками або для затягування судового розгляду, або для підготовки подання адміністративного позову на дії, бездіяльність чи рішення податкових органів. Чи не простежуєте Ви таких проблем з огляду на те, що хоча Кодекс адміністративного судочинства й утвердив процесуальність провадження у справах за зверненням податкових органів, проте до тих положень, що безпосередньо не врегульовані КАС, застосовуються здебільшого загальні вимоги до адміністративного позову, а це суперечить правовій природі заяви як формі звернення податкових органів до адміністративного суду для виконання затверджених повноважень?

3. Сьогодні ведеться дискусія щодо ймовірності та можливостей співвідношення міжнародного і національного права у правопорядку України, хоча, на переконання багатьох наших науковців, практика застосування міжнародних угод свідчить про втілення принципу переваги міжнародного права. У цьому контексті потрібно відзначити актуальність проблем і техніки використання практики Суду ЄС, з якою вітчизняні суди та органи влади часто не знайомі. Тому виникають труднощі щодо правового розуміння текстів рішень Суду ЄС, безперечно, у цьому випадку йдеться лише про адміністративну юстицію. Отже, щодо мого зауваження: у дисертації наведено мало інформації (окрім згадки на сторінці 129), що стосувалася б правильного використання практики Європейського суду з прав людини та Суду ЄС відповідно до ратифікованих міжнародних договорів у межах предмета дисертаційного дослідження.

4. Незважаючи на те, що дисертантка на сторінках 138 і 169 своєї дисертаційної роботи торкається проблематики доказування, все ж таки доцільно було детальніше проаналізувати цю тему, зокрема, що стосується змісту та особливостей доказування у податкових справах в адміністративному судочинстві України (у контексті цього можна було і з'ясувати зміст доказування під час розгляду податкового спору в адміністративному судочинстві, і виявити законодавчі норми щодо особливостей доказування у цій категорії справ). Адже ця проблема наразі докладно не досліджувалася.

5. Зрештою, і на це також вказує чимало дослідників, сьогодні непоодинокими є випадки зловживання процесуальними правами в адміністративному судочинстві під

час ухвалення судових рішень. Хоча все ще існує правова невизначеність поняття «процесуальні зловживання», підміна невиконання, неналежного виконання окремих процесуальних обов'язків категорією «зловживання». Тож доцільно було в дисертаційній роботі бодай кількома абзацами узагальнити судову практику щодо випадків зловживання процесуальними правами в адміністративному судочинстві, зокрема й у контексті категорій публічно-правових спорів і видів адміністративних справ, також варто було проаналізувати статистичні дані щодо рішень суду стосовно суб'єктів (сторін) таких зловживань, їх видів, а також щодо випадків вжиття заходів процесуального примусу тощо. Водночас висловлені зауваження нітрохи не применшують позитивного враження від опонованої дисертаційної роботи, навпаки, мають дискусійний характер і спрямовані, як рекомендація, на продовження дослідження з урахуванням цих побажань.

4. Ільницький Олег Володимирович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного та фінансового права Львівського національного університету імені Івана Франка МОН України, надав позитивний відгук із зауваженнями:

1. Одним із елементів наукової новизни рецензованого дослідження авторкою визначено положення про практичне значення розмежування передумов та умов відкриття провадження за заявою податкових органів, яке подається доволі детально та обґрунтовано. За позицією здобувачки, виділення умов та передумов для відкриття провадження в адміністративному судочинстві має практичне значення. Відсутність хоча б однієї передумови є повною перешкодою для відкриття провадження у справі. У той час як відсутність декількох умов відкриття адміністративного провадження в конкретній справі, при усуненні недоліків, дає можливість звернутися до суду повторно із аналогічною заявою, після чого провадження може бути відкритим. Натомість, застосовуючи цю типологізацію до предмету дослідження, О.М. Гінда серед умов відкриття провадження за ст. 283 КАС України визначає правомірне звернення до суду за допомогою заяви, яке може бути виконано лише податковими або митними органами; подання заяви щодо чітко визначених категорій справ; відповідність оформлення заяви вимогам, визначеним у статті 283 КАС України; відсутність спору щодо права; відсутність ухвали про відмову у відкритті провадження за заявою податкових чи митних органів (стор. 82-83). Натомість, перелічені серед умов обставини є безумовними підставами для відмови у відкритті провадження у порядку ст. 283 КАС України, що за логікою здобувачки повинно надавати їм ознаки передумов. Тому, на мою думку, вказаний висновок потребує додаткового пояснення або доопрацювання з метою чіткості.

2. Будучи солідарним із здобувачкою щодо негативного значення у сьогоденному стані нормативно-правового регулювання концепції «відсутності спору про право» як умови відкриття провадження за ст. 283 КАС України та використання такої

невизначеності у якості прогалини для уникнення належного виконання податкового обов'язку (шляхом створення «штучних» процесуальних спорів), слід відзначити доволі поспішне зайняття нею крайньої протилежної позиції відмови від такої умови. На мою думку, така відмова є передчасною, оскільки може потенційно призвести до ускладнення процесуальної діяльності при наявності кількох «паралельних» проваджень щодо платника, які є взаємопов'язані, але формально вирішуватимуться окремо – як за зверненням платника, так і податкового органу щодо платника і його податкового боргу. Це створюватиме колізії результатів судової діяльності. Натомість, на стор. 211 дисертації О.М. Гінда сама відзначає, що саме вживання категорії «спір про право» в процесуальному кодексі без наведення її чіткого розуміння чи критеріїв віднесення конкретної обставини до «спору про право» призводить до правової невизначеності як в теорії, так і на практиці. А тому, ефективнішим було б сформулювати (із врахуванням актуальної судової практики, в тому числі, останніх правових позицій Верховного Суду у постанові від 23.02.2023 р. у справі № 640/17091/21) конкретні випадки, які свідчать про наявність спору про право у правовідносинах, що є перешкодою для відкриття неპозовного безспірного провадження. До речі, вказана проблема має загальне значення, в тому числі, на прикладі співвідношення вирішення та розгляду справ у позовному і неპозовному провадженні у цивільному судочинстві. А тому, цілком можливо, що додатково можна було використати у дисертаційному дослідженні для обґрунтування висновку і здобутків цивільного процесу.

Натомість, пропонований здобувачкою спосіб вирішення питання колізійності судових рішень у «паралельних» позовному та неპозовному провадженні за зверненнями платника та за зверненням податкового органу, шляхом перегляду рішення за нововиявленими обставинами (стор. 213), на мою думку, не спроможне вирішити проблем, які виникнуть, зважаючи на складність та невизначеність у судовій практиці підходів до розуміння поняття «нововиявлені обставини», що саме по собі має специфічну правову природу необхідності узгодження з дією принципу «res judicata» (наприклад, п.п. 5.2-5.13 постанови Великої Палати Верховного Суду від 03.08.2022 р. у справі № 910/11027/18 (провадження № 12-7звг22) узагальнено усталені правові висновки щодо застосування інституту перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами).

5. Джох Роман Васильович, кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративного та фінансового права Львівського національного університету імені Івана Франка МОН України, надав позитивну рецензію із зауваженнями:

1. У роботі О.М. Гінда часто вживає термін «адміністративне провадження»: на с. 22 як синонім адміністративного судочинства, що впливає з аналізу ст. 12 КАС України, на с. 81 і с. 170 як провадження в адміністративних справах чи провадження в адміністративному суді. На с. 38 дисертантка згадує «судове адміністративне прова-

дження», що нашо́вхує на думку, що є адміністративне провадження позасудове. Такий термін також можемо знайти на с. 43, 170, 174, 212, 220 та інших. Звідси виникає запитання що до того, що дисертантка вкладає у зміст цього терміну, як цей він співвідноситься з термінами «адміністративне судочинство», «Провадження в адміністративних справах», що доцільно було б відобразити у розділі 1 роботи.

2. Додатком до роботи подано проект нового розділу II-A під назвою «Неповне провадження» на с. 253-258 дисертації, що дозволяє краще ознайомитися з змінами законодавства, які пропонує здобувачка. Ці статті присвячені особливостям проваджень за зверненням податкових та митних органів із заявою. Проте тема дисертації стосується лише провадження за зверненням податкових органів, з чого виникає питання: чому дисертанткою пропонуються зміни у законодавство, до яких відносяться й питання щодо митних органів, чи не означає це вихід за межі дисертаційного дослідження.

Загальна оцінка роботи і висновок.

Дисертація Гінди Оксани Миколаївни на тему «Провадження за зверненням податкових органів в адміністративному судочинстві» є самостійною та ґрунтовною науковою працею, що виконана з дотриманням вимог академічної доброчесності. Дисертаційна робота Гінди Оксани Миколаївни присвячена цілісному та комплексному науково-теоретичному дослідженню для вирішення наукового завдання щодо особливостей судового провадження за зверненням податкових органів в адміністративному судочинстві України.

Дисертація Гінди Оксани Миколаївни на тему «Провадження за зверненням податкових органів в адміністративному судочинстві», подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», є самостійним, цілісним і завершеним дисертаційним дослідженням актуальної для правознавства проблематики. У своїй сукупності результати дослідження мають істотне значення для науки адміністративного процесуального та податкового права, правотворчої діяльності та правозастосовної практики.

Дисертаційна робота Гінди О.М. «Провадження за зверненням податкових органів в адміністративному судочинстві» за змістом, рівнем наукової новизни, практичним значенням та характером висновків відповідає галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право» та сучасним вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертацій», а також затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами) «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філо-

софії», а її автор – **Гінда Оксана Миколаївна** – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Результати відкритого голосування: «За» – 5 (п'ять) членів ради,

«Проти» – жодних членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада ДФ 35.051.154 Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів, присуджує **Гінді Оксані Миколаївні** ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Голова спеціалізованої

вченої ради

ДФ 35.051.154

проф. Микола КОБИЛЕЦЬКИЙ

